

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

1301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Udarec za organizacijo brezposelnih

Ko so komunisti prvič ustanovili svoje Unemployment Councils, so dobili v njih tisoče članov. Razvili so se v vodilno organizacijo brezposelnih. To ni trajalo dolgo. Ko so brezposelnii uvideli, da so njihovi koncili le nekakva podružnica komunistične stranke in izrabljani za njeno reklamo, so jih brezposelnii začeli opuščati. Med tem so socialisti ustanovili novo organizacijo za koristi brezposelnih, Workers Alliance of America. V par letih je postala tolkinška organizacija, da so jo morali povsod upoštavati, kajti bila je res zastopnica mase brezposelnih. Komunistični Unemployment concili so shirali, voditelji razpuščenih koncilov in mnogi drugi komunisti pa so pristopili v Workers Alliance. Socialisti so alijance gradili s stališča, da ne sme postati orodje kakih strank, ampak telo, v katerem so lahko združeni vsi brezposelnii ne glede na politično ali versko prepirjanje. Komunisti so ob svojem pristopu izjavili, da bodo pravilo spoštovali, ampak ko so se nekoliko razgledali naokrog, so že začeli v lokalnih postojankah boj za vodstvo, ki se je končno razvil v ljuto tekmo med njimi in drugimi za kontrolo nad organizacijo. V Wisconsinu je vsled tega razkola že izvršen, drugod je na pragu. Tri Workers Alliance v celoti in mnoge njene lokalne organizacije so postale pasivne, ker člani nočajo prenašati komunističnih manevrov, ki se uganjajo v krit komunističnega gibanja.

Ta nekdaj toliko obetača velika delavska organizacija je nov dokaz, da je s komunisti silno težko sodelovati, kajti oni hočejo vodstvo, in če ga ne dobe, tedaj še tako dobro ustanovijo rajše uničijo kot pa da bi sodelovali.

Hearstova "prava demokracija"

Kaj je demokracija? Hitler pravi, da je nacizem "najpolnejša" demokracija. Stalin imenuje novo sovjetsko ustavo za najdemokratičnejo na svetu. Angleški toriji smatrajo za demokracijo sistem, v katerem je privilegij izkorisčanja največji zakon. Ameriški plutokrati si demokracijo enako tolmačijo. Eden najglasnejših varuhov take demokracije je v tej deželi Hearstovo časopisje. Ono fašizem odprt podpira, zato ker je fašizem varuh sistema izkorisčanja in privatne svojine.

Hearst tolmači, da lojalisti v Španiji niso za demokracijo, ampak za komunizem, in da niso lojalni Španiji, ampak Stalini. Popularna fronta je po izjovah Hearstovih propagandistov "komunistična fronta".

In kaj je fašizem? Hearst odgovarja, da so po tolmačenju španskih lojalistov fašistične vse tiste dežele, ki dovoljujejo privatno svojino in demokratični individualizem. V tem smislu so tudi Zed. države fašistične in namen "ljudske fronte" je tak "fašizem" odpraviti — torej hoče odpraviti demokracijo in svobodo posameznikov tudi v Zed. državah. V kričavem članku razglasa, da demokracije v lojalistični Španiji ni. Potem takem je "demokratična" le tista Španija, kolikor jo je pod kontrolo generala Franca, kajti on je za privatno svojino in varuje ter brani izkorisčevalce.

Za maso izkorisčenih delavcev in kmetov pa to ni demokracija, ampak ekonomsko tiranstvo. V demokraciji, za kakršno se navdušuje Hearst, je politična moč v rokah posudec. Ko hitro so v nevarnosti zanj, pogazio civilne svobodčine in zato individualizem, seveda individualizem delavcev, kolikor ga v demokraciji pod kapitalizmom sploh morejo imeti, in se poslužijo etraholade, kakršno imata zdaj na primer Nemčija in Italija.

Privatna svojina — pravica-bogatašev izkorisčati množico — to je Hearstova, McCormickova, Morganova "demokracija". Vlada posudecga sloja nad ljudsko večino. Ko hitro pa zacheva večina pa magari s še tako demokratičnimi sredstvi — zahtevati zakone za socializacijo, za "redistribucijo" narodnih bogastev, je posudeci sloj tisti, ki se prvi posluži sile. Podokane ni treba iti v Nemčijo ali v Italijo. Imamo jih v tej deželi v vsaki stvari. Kaj so vigilanti in druge "patriotne" organizacije drugega kot demonstrirane sile v prid izkorisčevalcem proti delavski večini! V demokraciji odločuje večina. Kapitalistični sloj je to načelo pripravljen priznati, toda ko hitro mu večina stopi na prste in hoče omejit izkorisčanje in si izboljšati položaj z zakoni, ki jih sprejme v zakonodaji, torej z demokratično metodo, tedaj je ta večina takoj "protidemokratična" in "komunistična", ker ograža izkorisčanje in privatno svojino.

Kapitalistično časopisje v Zed. državah je za demokracijo. Toda samo dotele dokler bo delavstvo volilo za governerje, župane, kongresnike, sodnike in tako dalje, služabnike kapitalizma. Ko hitro pa si delavci izvolijo svojo večino v kongres in svojega predsednika na celo zvezne administracije, bodo morali demokracijo v Zed. državah braniti enako kakor jo branijo lojalisti v Španiji.

Fašizem ni rešitev iz krize

Nemška in italijanska vlada trdita, da je fašizem lesta, po kateri sta se tretji rajh in Italija rešile krize in kaosa. V resnici so gospodarske razmere v obema tako slabe, da morata diktatorja venomer rožljati s sablj in pretiti drugim deželam, da s tem odvrneti pozornost prebivalstva Italije in Nemčije od sede, v kateri živi.

Kakor Nemčija in Italija, tako tudi Brazilija ne bo mogla rešiti krize v svoji deželi s fašizmom. Kakor v prvima, tako se živiljenški standard pod fašizmom poslabšal tudi v Braziliji. Fašizem torej ni lesta iz krize, ampak v poslabšanju živiljenških razmer in v teror.

SANGHAJ POD JAPONSKO VOJASKO KOMANDO

Kitajci so branili Sanghaj pred japonško invazijo tri meseca. Končno so ga morali prepustiti, kajti proti njime je bilo japonško vojno brodovje (Kitajska nima pravilne vojne mornarice), japonški vojni avioni in pa zmeda, ki je oborožena veliko boljše kakor kitajska in seveda tudi bolj izvežbana. Več sreča so imeli Japonci pri osvajanju severno kitajskih provinc, v katerih so se

kitajske čete le slabu upirale.

Sanghaj je poleg Kantonu najvažnejše kitajske pristanišče. V njemu imajo velike koncesije in privilegije Anglija, Zed. države, Francije in nekaj tudi Italije. Vse te države imajo v Sanghaju svoje oborožene posadke in vele ladje. Namen Japonske je, da evropske velesile in Zed. države izvinci iz Kitajske.

STRANKA KONSTRUKTIVNEGA DELA IN SMOTRENIH AKCIJ

Ena izmed najbolj konstruktivnih delavskih strank je norveška delavska stranka. Ni kompromisa, a tudi z glavo ne skuša prodreti skozi zid. O njih, o njem delu ter njeni zmagi pri zadnjih občinskih volitvah piše mariborska "Delavska Politika" sledi:

Pri občinskih volitvah na Norveškem je dosegla delavska stranka velik volilni uspeh, dočim so fašisti zopet propadli. Tudi komunisti, ki so šli ločeno v volilni boju, niso imeli uspeha.

Na Norveškem vlada socialistična delavska stranka, čeprav ima le relativno večino v parlamentu (storningu). Socialisti so v parlamentu 70, konservativcev 36, liberalcev 23 in 18 kmetov.

Socialisti nimajo koalicije z nobeno teh strank, kljub temu do vedno večino v parlamentu.

Spriče teh razmer na Norveškem ni stranke, ki bi mogla sedanjem vlado vrčel in prevzel oblast. To so tudi pokazale občinske volitve, ki so dale vladu najsajnajnejše zadoščenje.

V svoji zunanji politiki je Norveška neutralna kakor druge škandinav. države. V kmetijski politiki posnema Norveška švedsko politiko ter ustrezna kmetom, kolikor je v razmerah mogoče.

Opozicione stranke se sicer bore proti vladini politiki, pričemer jih najbolj bole delavske publikacije nič ne dopadejo, ampak kaj hočemo! Te vrste ljudi najdeže med delavci povsod.

Zato pa je naloga zavednih, da se tolika bolj agitirajo. V sedanjih razmerah imamo vsakovrstne prilike dokazati, da smo v pravem. Tisti, ki tega nočejemo videti in razumeti, so pač v zmoti in zanje prejkone ni pomoci, kolikor je ni za neozdravljivo slepe.

Vsem, ki ste se naročili na "Proletarca", kličeva, ostanite mu zvesti in čitate ter pripomorejte ga tudi drugim, kajti te listi, ki izhajajo za nas delavce.

Odin, ki ste si naročili Ameriški družinski koledar letnik 1938, pa zagotovljava, da bo to knjiga, ki je boste veseli. Hvala tudi za prispevke v tiskovni sklad "P:pletarca". Dejmo enako naprej vsi skupaj.

Anton Tratnik, John H. Kržišnik, zastopnika.

"Zavedamo se, da za delavce ni znanja, ako ne čitajo svojih listov in svoje literature. Zato je nasa dolžnost, da za svoje časopise agitiramo, da jih podpiramo. Če ne bomo tega dela vršili mi, ga ne bi nihče za nas. Ni ker z nih nič, moramo skrbeti, da ne ostanemo pri "nič", ampak da agitiramo in gremo naprej po začrtani poti."

Tudi pri nas so ljudje raznih misijev in zato ne soglašamo vsi o tem in onem. Dobro se tudi tak, katerim se delavske publikacije nič ne dopadejo, ampak kaj hočemo!

Te vrste ljudi najdeže med delavci povsod. Zato pa je naloga zavednih, da se tolika bolj agitirajo. V sedanjih razmerah imamo vsakovrstne prilike dokazati, da smo v pravem. Tisti, ki tega nočejemo videti in razumeti, so pač v zmoti in zanje prejkone ni pomoci, kolikor je ni za neozdravljivo slepe.

Vsem, ki ste se naročili na "Proletarca", kličeva, ostanite mu zvesti in čitate ter pripomorejte ga tudi drugim, kajti te listi, ki izhajajo za nas delavce.

Odin, ki ste si naročili Ameriški družinski koledar letnik 1938, pa zagotovljava, da bo to knjiga, ki je boste veseli. Hvala tudi za prispevke v tiskovni sklad "P:pletarca". Dejmo enako naprej vsi skupaj.

Anton Tratnik, John H. Kržišnik, zastopnika.

TISKOVNI FOND PROLETARCA

XIII. IZKAZ
Library, Pa. Joseph Kokel \$1; Srečko Jurjević 50c, skupaj \$1.50. (Postal L. Zorko.)

Carnegie, Pa. Anton Petrovich \$1. (Postal L. Zorko.)

Cuddy, Pa. Nabranje na seji Feducije SNPZ za zap. Penno \$10.25. (Postal L. Zorko.)

Waukegan, Ill. Frank Pezdir \$2.

Chicago, Il. John Sprobar \$1.

West Newton, Pa. Joseph Zorko \$1.00.

Johnstown, Pa. A. Zakravsek \$1. (Postal A. Z. Zorko.)

Bridgeton, O. Prehitek vesolice klubu s. 11 JSZ \$50.00. (Postal Joseph Suay.)

Carnegie, Pa. Anton Petrovich \$1. (Postal Jacob Pavčić.)

Diamondville, Wyo. Po \$1: Anton Tratnik, John H. Kržišnik, Paul Sabec, John Stavšnik in Frank Pezdir; Anton Sabec 75c; po 50c: Joe Kallister, Blaz Kos, Anton Galicic, John Petek, Frank Molničnik, Albin Zakotnik 30c; po 25c: Tony Zakotnik in Frank Kršič, skupaj 10.05. (Nabrala A. Tratnik in John H. Kržišnik.)

Skupaj v tem izkazu \$78.80, prejšnji izkaz \$549.63, skupaj \$628.43.

Kadar naročate knjige, poslužite se Proletarcev knjigarni.

Pub. odbor.

DRAMA IN GLASBA

Koncert in opereta
"Zarje"

Cleveland, O. — Zahvalni dan je v Clevelandu vezan z zgodovino slovenske pesmi. Skozi desetletja vihra na ta dan pevski prapor nad avditojem SND, in vzbujna ter gojčučna ovanje za človeško lepoto. Kaj je na svetu lepsegata od zvokov ubranega petja? Ali se izražamo s pesmijo v najslavnnejših trenutkih našega življenja? Petje je odsvet življenja.

Bližajoči se Zahvalni dan, v petek 25. novembra, bo ponovno venčan z našo pesmijo. Pevski zbor "Zarja" priredi tega dne v auditoriu SND zanimivo koncertno priredbo s sprevozom "Pri zlatem sodčku".

Posebnost tega koncerta bo Utmanova kompozicija "Prisega rdeči zastavi", katero je preuredil zborov pevovodja Joseph Krabec za mešan zbor in bo prvič na održi SND. To je pravi pevski umotvor, biser naše glasbe. Pahorjev "Veselin bratcem" je Krabec tudi pridal dva nova krila in jo prelebil v mešan zbor. Tečejo gladko kot po olju ter najbrže marsikaterega presečenja radi svoje zvočnosti. Mešan zbor poda tudi Schwabovo "Ptičko" in Sattnerjevo "Pozimi iz šole".

Zenski zbor odpoje Krabecovo klasično kompozicijo "Zetev", besedilo s. Eribina Kristana. To je lep prispovek slovenski glasbi. Krabec bo zastopan tudi v duetu "Pred nočjo", posjet Josephine Turk in Sophie Turkman. Mimogrede se lahko emči, da je Krabec pozrtvalno moč pri zboru, kateri se ne vstraši truda in brezplačne dela za dobrobit organizacije. V svojem poklicu je večjak in komponist. Glasbi je prispeval že mnogo lepih del. Samo "Zarji" je skomponiral in poklonil pol ducata pevskih kompozicij.

V sporedru koncerta so tudi okteti, možki kvartet, dueti in solospivi. Pevski zbor "Sloga" je obljubil, da nas iznenadi z nekaj pesmami. V drugem delu bo predvajajo Danilo Cerarjeva spevogra "Pri zlatem sodčku", ki je polna humorja, željnih doživljajev in lepo zaokroženih melodijskih skladov. Tukajšnji list "Naprej", ki je tiskan v Chicagu, je razpoljal pisma društvenih podprtih organizacij in nabralne pole. Oglasila se za protifašističen list in v agitaciji zanj pravijo, da ni komunističen, ampak le protifašističen.

Oni, ki ste si naročili Ameriški družinski koledar letnik 1938, pa zagotovljava, da bo to knjiga, ki je boste veseli. Hvala tudi za prispevke v tiskovni sklad "P:pletarca". Dejmo enako naprej vsi skupaj.

Z drugi del ima Sava pripravljeno spevokomedijo, ki želja vedno sili v smeh. Je to "Slamnati vdovec", čeprav vsebina se suše okrog vskadnega življenja in humanistične strani. Je pač tako, da si marsikdo želi premembe, posebno še, če je dovolj žive narave in če ima povrh se hudo ženo. Tako smo je imel na "Kokosar", "Trgovce s kislo repo na debelo". Tako se namreč predstavlja v naši povest.

On je na putu v "Slatinu", kjer se zdravi njeg

VALERIJAN PDMOGYLNJY:

"MESTO"

ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

VI.

Literarno življenje se pričenja v družbi ljudi, ki znajo o literaturi govoriti. O nekem notranjem pogonu človeškega ustvarjanja —? Ne. Mar je potreba literaturo temeljito poznati? Ne! Ti literarni ljudje govorijo brez konca in kraja le o njeni profesionalni plati, kar je strašno dolgočasno in malenkostno. Za oblike literarnih pojmov se prav ni navdušujejo.

Literatura je plod človeškega ustvarjanja, literarno življenje pa je rezultat pogovorov literatov. Kadarkoli spregovori književnik o književniku, se rede literarna dejstva, če si zvedel o njem anekdot, je to literarna anekdot, njegovi galoši literarni galoši in vse, karkoli se dotika njegovega telesa zadobi čarobno lastnost literarne vrednosti. Legende o bogunavdahnjenih pesnikih, ki so za visok honorar opevali ljubezen despotov, kraljicin in vse njih bogastvo, niso nikjer tako zakopane kot v podzavesti literatov, ki so vendar pripravljali s besedo sežgati vsa srca na svetu. No, k sreči postajajo ta srca vedno bolj odpornejša proti temu ognju, literati pa kljub temu še vedno goje na skrivaj samoujne želje postati izvajalcem vseh človeških srcev v tej tisti, nenasitni nadi žive prežeti od želj po ustvarjanju. Čeprav je tako življenje dolgočasno, vendar se zbirajo v družbe in na skupnih sestankih tvori jedro njih literarnega udejstvovanja neprestana debata o tem, kaj da kdo piše, kaj je ta o drugemu povedal, ali je vredno tega pohvaliti ali grajati, kam se je podal oni na počitnice in koliko ta in ta zasluži. Prav od tega zunanjega bleska živečih literatov izhaja ves krotki duh resnične literature in k takemu literarnemu življenu se je pridružil tudi mladi književnik Stepan Radčenko. Prav često je zdaj posečal uredništvo, kjer so se zbirali znani, manj znani pa tudi povsem neznanji književniki. Kadar je takole med njimi prebil nekaj ur, se je zadovoljen vrátil, četudi je ves čas molčal, kajti kot novinec še ni imel pravice na glas povediti svojega mnenja. Seveda, mnenje začetnika, pa najsi bo že takto pametno, vzbujna nezaupanje, če pa izreče svoje mnenje že priznana glava, žanje vedno pohvalo, pa najsi bo še tako bedasto. Kakor povod drugje, se moraš tudi med literaturo predvsem uveljaviti — ali z duhom svojega dela, ali pa z vsiljivo trmo svoje načnosti.

Morda pa mi je pisateljevanje prav nagonko zastavilo pot mojega življenga, kakor že marsikaj drugega, si je mislil Stepan. Usoda ga že zanaša po tej poti, zdaj bi bilo sramotno prenehati. Kar naprej! In tako se mora vred sile te svoje usode družiti z onimi, ki so mu tovariši, hoditi mora mednje, da si ga zapomnijo, opominjati mora nase in vpletiti se mora v verigo literarnih poznanstev kot pravati književnik. Spocetka mu ta družba ni bila prijetna, ker ga ni nihče opazil, včasih niti stola ni bilo ranj in kar stoji se je stiskal med poslušalec, ki so ga prerivali sem in tja. Čim dalj časa pa je zahajal v to družbo, lažje se je z vsemi spoznaval, da, spoznaval je tudi, da se nekateri zelo trudijo navezati poznanje s katerimkolik literatom, in tako je počasi uvidel, da ni nič slabši kot drugi. Nestrpo je zdaj pričakoval svoje zbirke, kajti s to knjigo si bo šele pridobil pravi potni list v literaturo.

Spocetka so ga pač prenašali, potem so se navadili nanj in končno se jim je priljubil s svojo nevsljivostjo in kadar je zdaj stopil v uredniške prostore, je že slišal prijazen vzrok.

— Poglejte, Radčenko je prišel!

To ga je neizrečeno veselilo. Najsi bo že tako ali tako — postal je viden, pridobil si je v literaturi vsaj toliko, da je prisedel mednje, čeprav le na rob stola! In nekako opogumil se je. Kadar so se drugi prerekali in je nastala tišina, si je že upal ves zardevajoč za-mrmati:

— Tudi meni se tako zdi!

Nihče ni vedel, kaj da se mu zdi in katero strujo je hotel s tem poohlital. Toda glasno je izrazil misel in ves dan je bil ponosen na to. Saj se je vendar živo udejstvoval v literarnem pogovoru!

Najbolj pa ga je zanimala literarna razvrstitev. Vsaka struja je imela svoj naziv in

Stepanu se je zdelo, da stremi vsaka struja z nekim kolektivnim zanosom po čimvečji delavnosti svojih članov. Ugajalo mu je, da se člani ene struje potegujejo drug za druga, branijo — a nasprotnike, člane druge struje brez usmiljenja obrekajo. Tudi Stepan se bo moral nekam nasloniti. Ko je tako opazoval vse te literate in slišal njihove misli, je zavrgel vse ono, kar se mu je zdelo v kvar njegovim idejam in njegovemu razpoloženju, z ostalimi pridobitvami pa se ni hotel prenagliči. Počakal bo na izid svoje zbirke, da se bo lahko že s priznanjem v žepu pridružil tej ali onji struji. Le tu moraš biti zreven! Kajti, kakor hitro te sprejme neka skupina v svojo sredo, ti bodo vse druge odrekle simpatijo in te proglašite za nesposobnega! V prijateljih moraš videti tudi skriti sovražnike. To je vendar znana stvar! Težje pa je bilo spoznati notranje življenje posameznih skupin, se težje na lastne oči videti dogovore, pred katere boš postavljen, kajti seje vseh teh struj so bile vedno tajne. Tu niso trpeli nečlanov, kajti na teh zborovanjih so pretehtavali literarne sile tujega tabora, tu so izdelovali načrte za napade.

Ko je zapadel prvi sneg, se je vrnil v mesto poet Vygorskij. Srečala sta se na cesti kakor starca znanca.

— Pojdiva! je dejal poet.

— Kam?

— Na pivo!

Sla sta v kleti, ki je bila tudi čez dan temena. Sedla sta med prazne stole in mize k stenam. Pravkar so pomivali pod.

— To mi je najljubša klet! je dejal poet. Dve pivi!

— Nepričajno je tu, je menil Stepan, ko je sedel.

Nikdar še ni bil v takšni kleti in radovedno se je oziral naokoli. Videl je točajno mizo z jedacami in tolstega krmarja v škornjih, lepake pivovaren na stenah in sliko sočnega, svežega raka.

— Podnevi prav rad zahajam v kleti, je nadaljeval poet. Ljubim zato hli zrak, kjer čutim vzduh stoterih ljudi, godi mi ta vlagat razlite pijače. Tudi tišina mi ugaja. Čudno razpoloženje me zajame vsakikrat. Nekako ostreje vidim. Tu tudi snujem svoje pesmi. Skril je po pijači.

— Dolgčas mi je bilo brez kleti, brez Kijeva. Ko sem stal ob oknu v vlaku, sem ga gledal: na široko leži, kakor velikanski hrošč. Hršč po gričih pa kakor da bi bile iz lepenke. Velik je Kijev, čaroben. Ko sem stopil iz voza, ko sem občutil pod nogami zemljo tega mesta in ko sem se sam sebe videl v njegovem zidovju, sem vzdrhal. No, seveda, to je neumnost! Toda, kje pa se najdete tolikšen prostor, tolikšen spev ulic? Ob vsakem koraku vidite spomine, sleherna vaša stopinja stopa v sledove prednikov. Včeraj sem ga vsega obhodil, vse sem si ogledal in sem videl, da se ni ničesar spremenilo — vse prav tako, kakor da bi me pričakovalo. Ali se vam ne zdi čudno? Da, niti na človeka se ne more tako navezati kakor na mrtvo stvar. Koliko med nami jih je, ki so ljubili mnogo žensk, še več prijateljev, pa ne enih ne drugih niso obdržali — toda pečeno meso ljubijo vse življenje. Bil sem na Lavri, celo v vtoplino sem šel. Kolikšna razlika od leta 1922 in 23. Tedaj si videl tamkaj le kmetice, zdaj pa izobražence. Celo može sem videl. Mislil sem si: Oni pozajmo naslado molitve, globoko naslado najdejo v zdravljivosti s svojim bogom. In mi —? Vsa naša letala, radio ter strupeni plini — vse to nič, je silno majhno napram izgubljenemu upanju na raj. Odkrito vam povem — zavidal sem jih. Čutje, ali ste poslili kedaj na strašno zavest človeka, ki se zaveda ničevosti svoje minljivosti, ki je ne more nikoli ovekovečiti? Bojim se, da stojimo pred novim povratkom religije.

— Ne, je dejal Stepan. Tudi dejelo poznam. Mladina ni več religiozna.

— Morda. O tem se ne bom preprial. Vem le, da so splošni problemi izgubili svojo privlačnost. Utrudili smo se od te splošnosti: obstoj ali zavest, oblika ali vsebin? Dejal bi — ravnodušje! Življenje ni mogoče razdeliti v nek povsem določen kalup. Vsak živi sporetka in vsakemu novincu je svet vsakokrat nov!

(Dalje prihodnjic.)

RUSENJE NA KITAJSKEM

Kitajci so v Sanghaju, predno so se morali umakniti japonski premiči, začali veliko japonskih tovarn, posebno predilnice, in povzročili s tem milijone dolarjev škode. Japonci Kitajcem enako vračajo. Vrhuna slika je iz Tientsina. Japonski letali so z bombami začali velik milijon, posest kitajcev.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Detroit, Mich. John Zornik je poslal še 7 oglasov v koledar

ter poslal 8 naročnin na Proletarca. Jože Koršič je poslal 2 naročnin in en oglas v koledar.

Proporčno bo Detroit v bodočem letniku koledarja najboljše zastopan. K temu je veliko priporočil s Peter Benedict, ki je dobil precej in večjih oglasov od trdik, s katerimi je v trgovski zvezi. Priporoča tudi drugim našim somišljenikom, ki so v raznih obrtih, da naj oglasijo v naših publikacijah.

Herminie, Pa. Anton Zornik je poslal še dva oglasa za koledar, poslal 15 naročnin na list in za začetek naročil 125 iztisov koledarja. Tone bo, kot prejšnje leto, tudi letos storil pri razpečavanju koledarja svojo dolžnost. Letošnjega koledarja je prodal 352 iztisov. Naročil je tudi več knjig iz naše knjigarnje.

Newburgh, O. Joseph Lever je naročil znamke za klub št. 28 JSZ. Ob tej priliki piše: "Malo nas je v klubu in še ti niso vsi aktivni, ali kar nas je, smo se zavzeli, da prodamo kar največ mogoče našega koledarja. Za enkrat nam jih poslje 50. Ko te razprodamo, naročimo druge. Uverjeni smo, da bodo sodruži v Newburghu izvršili svojo obljubo 100%."

Cleveland, O. John Krebel je poslal eno naročino (nov) na Proletarca ter oglas za konkret klubove "Zarje", ki se bo vrnil na Zahvalni dan 25. novembra. Poleg običajnih pevskih točk imajo na programu tudi enodejansko opereto "Pri zlatem sodčku", ki je kaj milčna stvarca, polna veselih dovitipov in zdravega humorja. Clevelandčanom priporočamo, da posetijo ta koncert v obilnem številu. Omenja tudi, da se je sodruž Zorko začasno vrnil domov, toda tudi doma ne miruje; pred kratkim so bili v Fairportu na farmah ter dobili 4 nove naročnike Proletarca. Nas ta pojav veseli, ker se s tem pokazuje, da se sodruži v Clevelandu in okolici vnačin vračajo nazaj na način agitacije, ki so jo vrstili pred leti. Naselbina kot je Clevelandska s svojo prostrano okolico bi morala imeti vsaj petkrat toliko naročnikov na Proletarca kot jih ima. S takim številom naročnikov bi tudi naše gibanje v Clevelandu dobilo vse drugačen vpliv in zamah kot ga ima danes. Kar se oglasov za koledar tiče, moramo žal omeniti, da naši agitatorji v Clevelandu niso storili toliko kot v drugih naselbahn, dasi so mnogo manjše od clevelandske. Po sentclairskem

Parkhill, Pa. Frank Podboy je naročil 25 iztisov koledarja.

Kemerer, Wyo. Tu sta se podala na agitacijo za Proletarca, zbiranje podpore tiskovnemu fondu ter za naročila za koledar, pričetek naročila začasno v zahodnem Ohio, se nanje lahko vedno zanesemo, pa naj bo to v agitaciji za list ali druge naše publikacije. Snoy je priložil tudi dve naročnini.

Bridgeport, O. Joseph Snoy je poslal eno naročino (nov) na Proletarca ter oglas za konkret klubove "Zarje", ki se bo vrnil na Zahvalni dan 25. novembra. Poleg običajnih pevskih točk imajo na programu tudi enodejansko opereto "Pri zlatem sodčku", ki je kaj milčna stvarca, polna veselih dovitipov in zdravega humorja. Clevelandčanom priporočamo, da posetijo ta koncert v obilnem številu. Omenja tudi, da se je sodruž Zorko začasno vrnil domov, toda tudi doma ne miruje; pred kratkim so bili v Fairportu na farmah ter dobili 4 nove naročnike Proletarca. Nas ta pojav veseli, ker se s tem pokazuje, da se sodruži v Clevelandu in okolici vnačin vračajo nazaj na način agitacije, ki so jo vrstili pred leti. Naselbina kot je Clevelandska s svojo prostrano okolico bi morala imeti vsaj petkrat toliko naročnikov na Proletarca kot jih ima. S takim številom naročnikov bi tudi naše gibanje v Clevelandu dobilo vse drugačen vpliv in zamah kot ga ima danes. Kar se oglasov za koledar tiče, moramo žal omeniti, da naši agitatorji v Clevelandu niso storili toliko kot v drugih naselbahn, dasi so mnogo manjše od clevelandske. Po sentclairskem

Chicago, Ill. Frank Udovich je poslal še dva oglasa v koledar; Donald J. Lotrich enega in Joe Oblak tri. Naročen so poslali Frank Zaitz 4 in Chas. Pogorelec dve.

Zapadna Penna. Naš potovanjski zastopnik Louis Zorko je poslal 1 oglas za koledar in 1 naročninu na list. John Kosin je poslal 5 oglasov za koledar in dve naročnini na list.

Forst City, Pa. Od tu smo prejeli 8 oglasov za koledar. Mislimo že, da to "gozdno mesto" z oglasi ne bo zastopan v bodočem koledarju, pa se je zavzel zanje Frank Drasler, brat našega pomožnega upravnika. Frank je dober dečko, in nas vse bi zanimalo, ako bi poleg oglasov poslal tudi malo poročila o svojem delu ter o našem gibanju v njihovem kraju.

West Allis, Wis. Od tu je poslal 9 oglasov Vincenc Pugelj. Poroča, da se vidimo 21. novembra na konferenci klubov JSZ in Prosvetne matice v Waukeganu, kamor pride kot delegat kluba št. 180.

okrožju je oglase nabiral s Ivan Babnik. Postal jih je 18, in obenem naročil 250 iztisov koledarja.

Waukegan, Ill. Anna Mahnic je poslala še en oglas za koledar.

Wilkes-Barre, Pa. Na list se je naročila Johanna Gale, ki je prevzela tudi zastopništvo zanj in naročila 6 koledarjev. Pravi, da so razmire tam zelo slabe in v vsled tega so pri agitaciji težko. Storila bo kolikor moge za razširjenje Proletarca, ker se zaveda, da je tak list našemu delavstvu potreben.

Chaput-Hughes, Ont., Canada. Tony Ille je poslal naročilno na Proletarca in želi vedeti, ako izdamo koledar tudi za 1938. To se razume. Pisal je ob enem po cenik naše knjigarnje.

Aliquippa, Pa. George Smerek je naročil 21 iztisov koledarja. Chisholm, Minn. Frank Klun je obnovil naročnino in poslal dva oglasa za koledar.

Rock Springs, Wyo. Naš a-giln zastopnik John Jereb je poslal prvo naročilo za koledar. Pravi, da naj mu jih za enkrat pošljemo 40. Ko te razpreda, naroči druge.

Library, Pa. Nick Triller je naročil 30 iztisov koledarja. 12 iztisov jih je naročil Frank Strah iz Lawrence, Pa.; 20 iztisov Tony Zupančič, Point Marion, Pa.; 10 izt. Anton Drasler, Forest City, Pa.; John Plachter, Detroit, Mich. 25; Anton Zidanšek, Sharon, Pa.; 25 in Martin Krasovetz, Tire Hill, Pa. 10 iztisov.

IZ KANSASA

Pred par meseci sem se "potopal" v čikaškem "downtownu" ter zapnil na Van Buren ulici gledališče "Sonoton".

Cul sem že prej, da velja za nekako radikalno ali komunistično gledališče, v katerem kaže največ ruske filme. Na programu je bil film "USSR 1937".

Predpisi naredil sem poslušati v radiu zanimivo diskusijo profesorjev čikaške univerze glede sedanjega položaja v Rusiji in o japonsko-kitajskem konfliktu. Razprava je bila v splošnem naklonjena Rusiji in obsojala japonski militarizem ter njegovo agresivnost.

V roke mi je prišla knjizica "Stalin the Terrible". Spisal jo je baje "bivši ruski komisar". Kdo in kaj je bil ta "komisar", ni pojasnjeno. Prodaja jo firma "Defender Publishers", Wichita, Kans. V knjizici je imenik še drugih brošur in vsebin mesečnika, ki ga izdaja ta družba vse, "ki hoče biti poučeni o sedanjih dogodkih v luči biblije". Hm, sem si mislil, bom pač našel v imeniku tudi knjizice "Hitler the Terrible", z mesarsko sekiro, dalje "Musso the Terrible", z ricinovim in kolomaznim oljem, s katerim maže italijansko "kuluro", brošuro o Francu, ki mesari šolske

• KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE •

TO IN ONO

Cleveland, O. — Torej sem pri "Napreju" in njegovemu uredniku Witkoviču na zatožni klopi. Bog ga blagoslovil, ker prinesel je za svoj dokaz Bluma iz Francije in Normana Thomasa iz New Yorka. Vzlično temu si upam ugovarjati, da ta dva nista imela pri tukajšnjih županskih volitvah nikakega opravka in njuna primera k clevelandski volilni kampanji potem takem nič ne velja. Ona nista volilice v našem mestu, tu pa odlečujejo pri volitvah samo volilce v Clevelandu, ne pa Blum, ali pa Thomas; in tudi Witkovich iz Pittsburgha ne. Zdi se mi, da je Witkovič le za publicitet, v reklamne svrhe za njegov list. On vidi pezdir v naših očeh, ne pa bruna v svojih. Kritizira Proletarca, ne pa svojega lista, s katerim je agitiral za kapitalistično stranko, zato je molčal tudi o "Enakopravnosti", ki je agitirala za kandidata nasprotno kapitalistične stranke. V prid agitaciji za Harry Burtona (za večje zlo) je posvetila dve koloni uredniški članek, ampak Witkovič ne piše proti njiju, kajti kaj bi dejala njegova "Sloga", ki je pripredila "zabavni dan" v prid "Napreju"! In "Enakopravnost" je Witkoviču potrebna za publicitet, kaj hočemo: Sicer mora podpirati "Ameriško Domovino" in njena dva katoliška urednika, Debevec in Pirca, ker sta kakor Witkovič agitirala za "manjše zlo" demokrata McWilliamsa. Well, "gliha v kump strihu".

Recimo, da socialisti nismo držali rrok križem in glasovali bodisi "za večje zlo" Burtona ali "za manjše zlo" McWilliamsa. In recimo delo, da je bil McWilliams izvoljen, in da je pri Republic Steel all pri kaki drugi korporaciji stavka ponovno nastala. McWilliams poslje nad stavkarje policijo, nato kooperira z governerjem Daveyjem, ki pošlje nadnje tudi milico. Ali ne misli "komarad" Witkovič, da bi se jaz kot sodrug čutil krivim, ako bi glasoval za takšno "manjše zlo"?

Čemu naj bi zavedni delavec, socialisti, pomagali Gongwerjevi mašini, da bi zmagača njegova lutka McWilliams? Bilo nam bi žal, če to storili, zato je

Frank Barbic.

Prijateljstvo in špijoni

Kapitalistične vlade zagotavljajo prijateljstvo druga drugi, a za hrbotom vsake imajo kopo špijonov.

SVETILKE PO NAJNIŽJI CENI KAR SMO JIH ŠE PONUDILI...

Pozite na I. E. S. označa!

To je garancija, da je bila svetilka preizkušena v smislu navdih Illuminating Engineering Society.

**PUBLIC SERVICE COMPANY
OF NORTHERN ILLINOIS**

bilo edino pametno, da smo držali roke križem. "Enakopravnost" in "Ameriška Domovina" vam povesta, da ima vso odgovornost glede vojaštva, ki je bilo poslano na stavkarje, demokrat governer Davey. Vsled tege je "E." trdila, da lahko agitira za Burtona, ker on ni nosil milice, ampak governer in kaj je župan napram governerju in njegovim autoriteti? Davey ne taji, da je on res poslat vojaštvo nad stavkarje, ampak se s tem celo pomaša. V enemu svojih nedavnih govorov je zelo napadel Lewis in še celo delavski tajnici Miz Perkinsovi in prizanesel. Well, Davey je demokrat in agitira za "manjše zlo", kakor naš komarad v Pittsburghu. Davey je trdil, da so komunisti najemali Public Auditorium za stavkarje pri Fisher Body, dočim manager auditorija Herbert Buckman izjavlja, da to ni res. Jaz mu verjamem, ker je znano, da komunisti neradi plačajo za druge. Davey je kot že omenjeno demokrat in "antikomunist", Witkovič pa je agitiral za njegovega županskega kandidata in s tem za demokratsko stranko. Ali se more tak človek smatrati za komunista? Ako se, naj bo previden, kajti če bo šel v Rusijo in Stalin izvede, kako je agitiral za "manjše zlo", ne bo več Witkoviča ne "Napreja". Kaj socialisti seme ali ne smemo, vemo dobro brez nasvetov z Butlerja in delavškega lista, ki izhaja tam nekje. In dalje, čemu je bil potreben še en slovenski delavski list? Bo najboljše, da se vsi skrčijo v dva, kajti dva nam bi popolnoma zadostovala.

Toliko za danes, ker moram na šikt. Z Witkovicem se bržkene ne bom več ukvarjal.

V nedeljo 21. novembra se bo vršila plesna zabava društva "V Boj" št. 53 SNPJ v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Prične se ob 7:30 zvečer. To društvo je v Prosvetni matici in zasluži naklonjenosti naprednega delavstva.

Frank Barbic.

Japonska, ki si je osvojila zdaj že drug velik del severne Kitajske za svoj kapitalizem, je zmerom trdi, da voje ni napovedala zato, ker se le branii pred Kitajci. Ce se bi Kitaje ne branili, ne bi bilo vojne. Ako ne bi govorili željivo o Japonski, ampak z njo kooperirali, pa bi lahko shajali pod mikadovo zastavo.

Tako pa — ker nočejo, se morajo Japonci "braniti", kakor se "brani" počestni ropar, ako napadena žrtva ne dvigne takoj rok kvišku in s tem "kooperira" s tolovojcem. Na sliki je oddelki japonskega topništva, ki se "brani", utaborjen na neki stochi, pred "napadajočimi" Kitajci.

KOMENTARJI

"Italijanski kralj je pred kratkim odlikoval urednika ljubljanskega "Slovenca" g. dr. Ahčina z redom italijanske krone III. razreda. Odlikovanje mu je izročil osebno italijanski generalni konzul A. Guerrini Maraldi v Ljubljani."

To je notica, ko jo "Komentarji" ponatiskujejo s prve strani "Ameriškega Slovenca", datiran 6. novembra 1937. Je med slovenskimi kraljali in Mussolinijem zvez, ali je ni? Mar ni to odlikovanje nov dokaz, da obstoji takzvez?

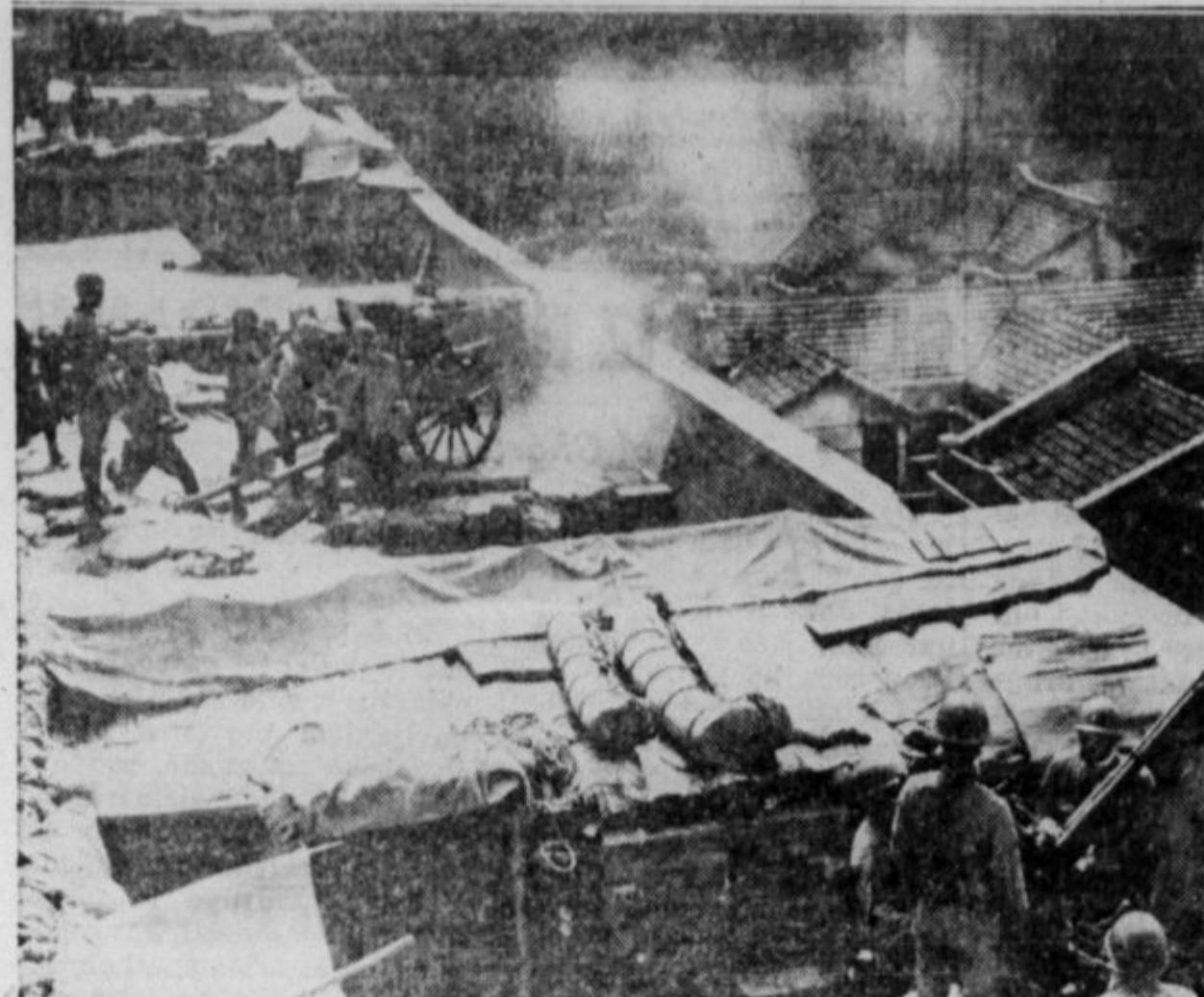
*

V Chicagu so klerikale že parkrat sklicali sestanek svojega "Prosvetnega krožka", na katerih razpravljajo kako in kaj. Tudi revijo bi radi ustanovili in so nabrali že priljeno denarjan zoj. Koristila bo klerikalizmu in kajpada tiskarni Jeričeve-Zakrajškove družinske enote. (Na drugem sestanku katoliškega Prosvetnega krožka se je to omenilo, češ, ali se res gre za vero, ali tudi za koristi tiskarne?) Pa je odvrnil nekdo od "A. S.": "Seveda, za oboje se gre. Brezverci so ustavili "Cankarjev Glasnik", da piše proti veri, a tiska ga tiskarna "Enakopravnost", ampak ne zastonj. Koliko računa, ne vem, a skoro uverjen sem, da več, kakor bo naša katoliška tiskarna za enako delo računala za katoliško revijo." Bilo je še mnogo drugih besed na "prosvetnem" sestanku in se še nič ne ve, kako vse izide, kajti posvetni duhovniki, franciškani, in uredniki ter upravniki "Ameriškega Slovenca" in "Ameriške Domovine" se ne gledejo prijateljsko. Jerič je to celo posebno poudaril. Govoril je na "prosvetnem" sestanku pol drugo uro. Med drugim je dejal, "da je nasprotnike občudovati, kako požrtvovano delujejo za svoje ZMOTNE ideje. Pa tudi organizirani so mnogo bolje, kakor mi. Slovenski socialisti in komunisti delajo po enotnih načrtih..." In tako naprej.

"Glasilo KSKJ" poroča, da deluje v tej deželi 118 slovenskih duhovnikov v 42 cerkvah in župnijsih. Poleg teh je precejšnje število šolskih sestra, organizov, cerkovnikov, vrnitarjev, kuhanje in kuharje itd. Skupina, ki hce vso to množico v župnijskih in klostrih preživljati, mora biti pač dobro organizirana in tako, požrtvovalna. Pritrovati mora svojcem, da je prečast, gospode in precastite žestre, cerkovnike, organizate, misijone v Afriki in na Kitajskem, za svetega očeta, škofa itd., itd. Jerič se v metropolki. — J. P.

Jaz bi k vsemu se dodal, da bi naši sodruži v "metropolki" (tako jo je imenoval Molek) stari pametnejše, če se bi začeli s svoje liste, pa ne bi bilo toliko nepotrebne politične in vsake sorte druge konfuzije očeta, škofa itd., itd. Jerič se v metropolki. — J. P.

NAJBOLJ CUDNA "OBRAMBNA VOJNA"

Pa je slednja ugotovila, da jetakih opazki izgibali, kajti, zmagovali kandidat lump da kajti — Nu povod so greh... kaj, pobijalec stavkarjev, rusi... tudi stavkarjev. Naijave... tudi stavkarjev. Jaz jih verjamem, kadar je groziljalo. In kako enaka zla — kaj hočemo v metropolki? Skregali smo se, kdaj... se nedavno svinjajo... "Enakopravnost" vprašuje: "propalice", "brezbarvne cu... zakaj sta (Debevec in Pirca) ncl" itd. Te je iz odgovora "A-kot praktična katoličana in ameriški D-movin", ki ga je naslovila "Enakopravnost". Res je neprjetno, kadar ima posten urednik opravka z delavzom. Ampak emu se pa stavljati na njegov nivo?

Ha, ho, pri "E" se bi lahko

Chicago, bo govoril o delavski stranki v Illinoisu in o naših načinah, ki jih imamo, ali jih bomo imeli v nji. — O stanju JSZ in o Prosvetni matici bo poročal Chas. Pegorlec. V enih naznanih je rečeno, da se prične konferenca ob 9. depoldni, in drugih, da ob 10. Polibrigajmo se vsi, da bomo v dvorani ne pozneje kot ob 10. S sejo pričnemo takoj, ko bo zbrana zadostna skupina.

Vsi udeleženci bodo lahko dobili kosilo v Slov. nar. domu, kot običajno. Popoldne bo vprizorjena drama "Jakob Ruda", ki jo bodo predvajali igralci kluba št. 1 iz Chicaga, ostali del sporeda pa waukeganski Rdeči sokolji in drugi. Govoril bo Joško Ovenc.

Pridite na konferenco vsi, ki se zanimajo za delo, katerega vrsti ta organizacija, in enako ste tabljeni vsi na populansko prireditve. Vzecer bo plešna in pusta zabava. Torej na svidenje v nedeljo zjutraj 21. novembra v Waukeganu.

Kristina Podjavoršek, tajnica Konference.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Dobili smo zadnjih par dni pred to izdajo nekaj dopisov, v katerih poročevalci oglašajo prireditve, katere so pred njimi opisali za objavo v tej številki že drugi in poslali vabila. Ker bi dvojna ali trojna označevanja trošila le prostor, smo se jim izognili kolikor največ mogoče.

Ponovno prosimo depisnike, da naj nam pošljejo poročila, da bodo imen zastopnikov, označenja pa bodo na seji in zabeležena zaeno z drugimi v zapisniku.

Kot že poročano, so od eksekutivne JSZ določeni poročevalci, tudi za to zborovanje, in sicer Joseph Vidmar, Milwaukee, o političnih smernicah socialistov v Wisconsinu z ozirom na njihovo sodelovanje v farmarski-delavski progresivni federaciji ter vplivi te nove orientacije na klube JSZ v Wisconsinu: Martin Judrich, Waukegan, bo poročal o situaciji v tej naselbini, dalje o delu za unije, in v kakem stanju je sedanjih okolčnih naš pokret v tej naselbini; Anton Garden,

Od ostalih organizacij se nism dobila imen zastopnikov, označenja pa bodo na seji in zabeležena zaeno z drugimi v zapisniku.

Kot že poročano, so od eksekutivne JSZ določeni poročevalci, tudi za to zborovanje, in sicer Joseph Vidmar, Milwaukee, o političnih smernicah socialistov v Wisconsinu z ozirom na njihovo sodelovanje v farmarski-delavski progresivni federaciji ter vplivi te nove orientacije na klube JSZ v Wisconsinu: Martin Judrich, Waukegan, bo poročal o situaciji v tej naselbini, dalje o delu za unije, in v kakem stanju je sedanjih okolčnih naš pokret v tej naselbini; Anton Garden,

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODI,
PODPORNI JEĐONI

NAROCITE SI DNEVNIK

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN
KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domaća jedila
Cene zmerne. Postrežba točna.

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRENTI NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik

1727-1731 W. 21st STREET

CHICAGO, ILL.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU

Naši vozniki pobirajo perilo na vsem mestu. Cicer in Berwyn in dovožajo čistega na dom.

TOČNA POSTREŽBA

DELO JAMCENO

Telefon: CANAL 7172-7173

Redna seja odborov J. S. Z. dne 1. oktobra 1937

Navzoči Frank Alesh, Joško Owen, Anton Garden, Frank Udečič, Justin Zajec, Joseph Drasler, Frank Zaitz, John Julian, D. L. Lotrich, Chas. Pogorelec in Angela Zaitz.

Za predsednika seje je izvoljen Frank Alesh.

Chas. Pogorelec prečita zapisnik konferenčne seje eksekutivne JSZ in drugih članov, ki se je vršila dne 12. avgusta. Udeležili so se že med drugimi mnogi člani glavnega odbora SNPJ, ki so bili one dni v Chicago na seji glavnega odbora. Razprave ni niti so bile stvarne in sugestije konstruktivne. Zapisnik je pisal Joseph Drasler.

Dalje je s tajnik prečital pismo odbora za pomoč Spaniji, kateremu načeljuje David Dubinskij, o računih, in potrdil od nas sprejetih vstop, in pa izjavilo akontantov, ki so ugotovili, da so bile vse vstopne spremjene in poslane v nabrani naman. Vzeto na znanje.

O kampanji v prid obrambe španskega ljudstva pred fašistično invazijo govorijo nato Joško Owen, Pogorelec, Zaitz, Garden in Lotrich.

Tajnik je nato čital pisma klubov št. 5, Johnstown, Pa., št. 21, Arma. Kaussas in št. 47, Springfield, Ill., v katerih so se ti klubki izrazili proti zvišanju članarine za člane naše zveze. Nato je prečitano pismo tajnika stranke, ki ugotavlja, da je akcijski odbor priporočil in izposloval, da ostane članarina, kar se soc. stranke tiče, za člane JSZ kakor poprej. Sprejetno na znanje.

Tajnik soc. stranke v Pa. je pisal naši zvezi, da s svojimi navodili klubom JSZ v Pa. ni nameraval drugega kakor ustvariti čim boljše razumevanje in sodelovanje. Upoštevo delo naših članov v Pensylvaniji in želi, da se z njim sporazumno nadaljuje.

Poročilo tajnika. — S. tajnik Charles Pogorelec je poročal, da se zaradi njegove odsotnosti redna seja meseca septembra ni vršila, niti v avgustu, toda namesto te je bil sklican sestanek članov odborov JSZ in sodelugov ter sosišnjikov, ki so med tistimi dñi v Chicagu zaradi seje gl. odbora SNPJ. Dalje je poročal, da je porabil dva tedna za agitacijo v Colorado in v par naselbinah države New Mexico. V Coloradu je bil v agitacijske svrhe v naselbinah Crested Butte, Somerset, v naselbinah okrožij Walsenburg in Trinidad, na počitnicah pa je bil v Pueblo, kjer je precej časa porabil tudi za agitacijo. — Društvo št. 154 SNPJ, Sugarite, N. Mex., je pripravilo v Prosvetno matico Bil je na društveni seji in na povabljeno je članom pojasnil namene in delo te ustanove. S. Pogorelec je v tem svojem poročilu izvajal, da je bil povsod prijateljsko sprejet, in da mu je pri agitaciji pomagala tudi soprona in pa seveda sosišnjiki v posameznih naselbinah. Nazaj gred je ustavil v agitacijske namene med našimi premagari v Kansusu; v naselbinah Yale se je vršil večji sestanek.

"PITCH-IN"

The most urgent and important matter before our membership, the membership of Fraternal and Cultural groups affiliated with our Educational Bureau as well as other progressive and sympathetic groups, during the next few months will be the distribution of the American Family Almanac which will be off the press soon.

The field in which we can do our work is large and full of potential customers. All that we need is a few good "sub-diggers" in each town, hamlet and village in which there is a Slovene element, to devote their time to a house-to-house campaign.

The content and general make-up of the 1938 American Family Almanac will be one of the best yet produced. Articles, short stories, poetry and plays, all written from the labor viewpoint; appropriate, interesting illustrations and cartoons along with the various data that makes it an almanac, all attractively arranged, will be found in this year's issue.

The sad fact is that the type of literature for which there is the greatest need among the masses is usually the least popular. Our almanac does not escape this fate. We are not backed up by a high pressure sales campaign. For our circulation we have to depend upon the loyal, fateful comrades who are willing to do the "Jimmy Higgins" work, going from house to house after sales. Talking, convincing and converting people, breaking down the prejudice that rules them and enlightening minds that are being sadly poisoned by a reactionary controlled press, radio and pulpit, vicious as it is constant and determined, to stay in control—all this and much more is encountered by our comrades in their house-to-house canvass. But, we dare say, they do a good job, rolling up a nice circulation of the Almanac each year. We even dare hope to substantially increase that circulation figure this year.

Won't you "Pitch-in" and help us?

THE FLIVER KING

A Story of Ford-America—by Upton Sinclair

What is Henry Ford? What have the years done to him? What has his billion dollars made of him?

Here is the man, and the story of his life. Here also are his workers, a family of them over a period of three generations. What has the billion dollars done to them?

A dramatic labor struggle is under way. Will Ford recognize the union? Will there be a "sit-down" in his plants? Here, in story form, are the facts needed to understand events.

The pamphlet contains 119 pages and sells for 25c. It is being published by the United Automobile Workers of America, Criswold Building, Detroit, Michigan.

The books of Upton Sinclair have been issued in more than seven hundred editions in foreign countries, including more than forty different languages, practically all those spoken by civilized people. The foreign sales have amounted to more than ten millions.

"But the job of getting these books to the people in my own country has been hard one," Sinclair writes, "because books are sold for high prices in America, and the people for whom I write books have little money."

"Now a new labor movement with enlightened leadership has been born; and this brings me great satisfaction, because I have been calling

GAMBLING

WHY IS IT PERMITTED?

Is there any reason why stock gambling should be permitted? The authorities do not permit a crap game—why should they permit a stock game? Why should some kinds of gambling be tolerated and others not? This isn't just a rhetorical question. It is perplexing. We venture to say that there are many people who would like to be informed as to what the answer is.

The bona fide sale of stocks and bonds is legitimate. Under present conditions it is all right to make investments in them. They would not fluctuate very much, and give business the jitters, if the operations were confined to that. It is speculation—gambling—that causes the wide fluctuations, destroys "confidence," and gives business the jitters.

Speculation sends stocks up to a point where it would be impossible to pay dividends of the size expected by investors. Having been overpriced, they have to come down, and when they come down there is a panic and legitimate business is seriously affected. Why should gambling be allowed?

The federal reserve board has decreased the required margins from 55 per cent to 40 per cent, in order to stimulate speculation—gambling—and create a rise in prices. It does this, the papers say, with the approval of the administration at Washington.—Milwaukee Leader.

TUMBLING STOCKS

From the earliest days of the Roosevelt administration we have persistently urged it to take the necessary measures to prevent the coming of another depression by removing the causes of depressions.

It has just as persistently refused to do so and has confined itself to superficial matters which do not touch the causes of depressions.

Now, with the stock market doing a nose dive every few days, business and industry are getting scared lest there may be another depression at hand.

However, it may not mean another depression at this time, but another depression will come sooner or later, as sure as fate, unless the causes of depressions are removed.

Tweed was of course imprisoned when an investigation pursued, and it is needless to say that the organization was greatly denounced for its crookedness.

In 1933 O'Brien was successfully defeated for the first time by Fiorello H. La Guardia.

In the recent New York elections, La Guardia with the support of the American Labor Party, the A. F. of L., C. I. O., and other conservative and radical groups, dealt a second successive deadly blow to Tammany Hall. The amazing vote for La Guardia on the American Labor Party ballot establishes this new party as a powerful factor in the city's life.

"ZARJA'S" FALL CONCERT

Thanksgiving Day, Thursday, November 25, brings another of the Slovene Singing Society "Zarja's" annual fall concert.

The program this year will include an operetta, entitled "Pri zlatem sedlu" ("At the Golden Barrel"), which is the name of the Slovene "gostina," or inn, where the action takes place.

The plot is light, very attractive and sprinkled throughout with humor. Because we know how much you will like this charming presentation, we urge you not to miss the opportunity of enjoying yourselves.

Other numbers will be rendered by the entire chorus, nad by duets, soloists, quartets, etc.

The admission in advance is 40c, and at the door 50c. This ticket entitles you to a whole afternoon of amusement, plus an evening of dancing and gayety. The program begins at 3:30 P. M. sharp. Twenty-five cents is the charge for the dance alone. Music will be furnished by Barbi's orchestra.

Be sure to bring along your very best sense of humor, your very best spirits (not hip-pocket spirits), and last but not least, bring your very best friends, and their very best friends, and their very best friends, and their—whoah! Well, you know what I mean—just be there—Thanksgiving Day, Thursday, November 25 at 3:30 P. M.—sharp!

Gee!! I forgot to mention the place—Slovenian National Home on St. Clair Avenue. — S. Turkman.

Editor of "Socialist Call" will Speak in Chicago

The Socialist Party of Cook County presents Gus Tyler, editor of the "Socialist Call" Friday evening, November 19th at 8 o'clock, 549 Randolph Street (corner Clinton) 4th floor. His topic will be **China and the Coming World War**. Attend.

THE HOUSE IN ANTIGUA

A Restoration

By LOUIS ADAMIC

Harper Bros., New York (\$3.00).

In the winter of 1936-37, while visiting Guatemala, Louis Adamic lived briefly in the "Popeno house" in the earthquake ruined city of Antigua—a house lately restored from ancient ruins by Dorothy Popeno and her husband, Wilson Popeno, a botanist of international repute who is its present owner.

The story of the Popenos and their restoration of the house is one of the most moving on record, while in the fortunes of the house itself Adamic sees a symbol of the whole movement of humanity. This significant note carries through a dramatic and unusual narrative, whose quality will recall to readers the author's previous non-fiction books, notably *The Native's Return* and *Laughing in the Jungle*.

The following speakers are scheduled:

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

Chas. Pogorelec, Secretary JSF—Jugoslav Socialist Federation and the Work it is Carrying On.

Joseph Vidmar, Milwaukee—The Farmer-Labor Progressive Federation in Wisconsin and the Socialist movement.

Martin Judnick, Waukegan—Labor Activities in Waukegan Territory.

Anton Garden, Chicago—The Labor Party in Illinois which will launch a labor ticket in 1938, and the part of Socialist in it.

Also we will hear reports of the delegates on the work which they are carrying on for the Jugoslav Socialist Federation, its Educational Bureau and in the Labor field in the following cities: Milwaukee, Sheboygan, West Allis, Waukegan, Chicago, Cicero and the surrounding territories.

After the Conference which is scheduled for 10 A. M., the Dramatic Section of Branch No. 1, JSF, will present the drama "Jacob Rada" by Ivah Cankar. The balance of the program will be Waukegan talent including their Red Falcon Group.

In the evening—music, dancing, refreshments, beer and a general good time.

During the last few weeks Sava's members have been busy rehearsing for their musical play "Slamnati vodice" which they will present to Chicagoans Sunday, November 28 at the CPS Hall, 1126 W. 18th St.

Comrade Louis Zorko who has spent the last month agitating for Proletares and the Jugoslav Socialist Federation in Pennsylvania, Ohio and West Virginia, returned to Cleveland where he will spend two weeks on urgent duty in connection with a number of organizations in which he holds office and will then return to Johnstown, Pa. and the Slovene settlements in Western Pennsylvania to continue his campaign.

The interesting material, the fine illustrations and general make-up justifies our belief that its circulation throughout the country in every town hamlet and village where our people are to be found, will increase over what it was last year. Most of our campaigning is done through the branches of JSF, fraternal organizations and individuals. If your organization has not already placed their order, have them do so.

Our comrades there are preparing for his return, arranging meetings etc. With this cooperation and the ability of Comrade Zorko both as a speaker and organizer, we feel certain that a good bit of work will be accomplished for Proletarec and the JSF.

In Kemmerer, Wyoming, Comrades John Krzsnik and Tony Tratnik have been doing some good work and inform us that they intend to keep it up until they get every Slovene in that neighborhood subscribed to Proletarec. They sent in a number of new subs, a nice order for the American Family Almanac and have secured a number of donations to the Sustaining Fund of Proletarec.

They will present to their audience the operetta, "Pri zlatem sedlu". They have also invited the singing group "Sloga" to participate in the program with a few selections.

"Zarja's" friends and supporters are asked to cooperate in selling tickets and otherwise advertising this Concert.

The Socialist Singing Society "Zarja", Cleveland, the oldest singing group of its kind in the Slovene Metropolis and a part of Branch No. 21, JSF, will present its Fall Concert on Thanksgiving Day, November 25.

At the next meeting of the JSF Executive Board and a the Branch meeting in November 26 we will hear a discussion on "Youth in the Jugoslav Socialist Federation" by Donald J. Leirich, Joseph Drasler and Oscar Godina, members of the Social Study Club, of Branch No. 1.

The Social Study Club is an organization composed of the youth of Branch No. 1, and, but a year ago, had a large membership in which was represented all of the progressive element among youth in Chicago. In recent years the activities of this group have more or less faded. Why?

That we shall discuss at the November meeting. Reserve the date.

The Socialist Singing Society "Zarja", Cleveland, the oldest singing group of its kind in the Slovene Metropolis and a part of Branch No. 21, JSF, will present its Fall Concert on Thanksgiving Day, November 25.

They will present to their audience the operetta, "Pri zlatem sedlu".

They have also invited the singing group "Sloga" to participate in the program with a few selections.

"Zarja's" friends and supporters are asked to cooperate in selling tickets and otherwise advertising this Concert.

The Falcons also have a busy season ahead of them, being already scheduled to appear in two different programs. The first will be that of lodge No. 8, SNPJ in South Chicago, and the second, the SNPJ Federation program.

National Labor Committee Meets in Detroit Saturday And Sunday, November 20-21

Arthur G. McDowell, National Labor Secretary

The National Labor Committee of the Socialist Party will meet in Detroit November 20 and 21.

The members of the Committee are Harold Gibbons, Maynard Krueger and Loren Norman of Chicago, John Fisher of Gillespie, Illinois and Gerry Allard of Springfield, Illinois, Al Benson, Paul Porter and Jack Harvey of Wisconsin, Douglas Anderson of Minneapolis, Minnesota, Allan Strachan, Kermit Johnson and Roy Reuther of Michigan, Edward L. Adams of Indiana, and Paul Preissler of Missouri.

Socialist Auto workers will meet in Conference in Detroit at the same time to discuss their problems as Socialists.

November 21 together with the National Labor Committee,

Maynard C. Krueger will address a mass meeting in Detroit and Arthur G. McDowell, National Labor Secretary, a meeting in Flint on Friday evening the 19th before the Committee session.

EDUCATION,
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

BRANCH ACTIVITIES

The following activities are scheduled for the winter season by JSF Branches, Fraternal and Cultural Groups affiliated with the Educational Bureau, JSF.

November

Waukegan, Ill.—Conference of JSF Branches, Fraternal and Cultural Groups affiliated with the Educational Bureau, JSF, Sunday, November 21st at the Slovene National Home.

Waukegan, Ill.—Program after the Conference sponsored by Branch 45, JSF, Sunday, November 21st in the Slovene National Home, Waukegan and Chicago talent.

Chicago, Ill.—Sava's Fall Concert Sunday, November 28th in the CPS Hall, 1126 W. 18th St.

December

Detroit, Mich.—"Veselica" sponsored by Branch 114 JSF, December 4th in the Slovene National Home.

Burgettstown, Pa.—Dance sponsored by Branch No. 19, JSF, Saturday, December 11th at the Slovene Home.

Collinwood, O.—Dance sponsored by Branch No. 49, JSF, on Christmas Eve, December 25th at the Slovene Workers' Home, Waterloo Rd.

Girard, Ohio.—"Dörfäca zabava" sponsored by Branch No. 222, JSF, Friday, December 31st at Nagode's Hall.

Moon Run, Pa.—New Year's Eve Celebration of Branch No. 175, JSF, December 31st.

Chicago, Ill.—New Year's Eve Celebration of Branch No. 1, JSF, at the SNPJ Hall, December 31st.

1938

Chicago, Ill.—Dramatic Presentation by the Dramatic Group of Branch No. 1, JSF, Sunday, February 13th.

Strabane, Pa.—District Conference of JSF Branches and other organizations affiliated with the Educational Bureau of the Federation, March 27th.

Chicago, Ill.—Sava's Spring Concert, Sunday, April 10th.

Chicago, Ill.—May Day Celebration, Branch No. 1, JSF, Sunday, May 1st.

Branch secretaries and secretaries of all organizations affiliated with the Educational Bureau of the Federation are requested to keep us informed of the dates of their affairs thereby enabling us to keep this calendar up to date.

MacDonald, 1st Labor Premier

Lenders of all political parties, friend and enemy, paid tribute to James Ramsay MacDonald, Britain's first Labor prime minister who died aboard the liner *Reina Del Pacifico* on November 9th.

The end came after 50 years in the public limelight during which time he fought hard for the things he thought were right. Heart disease was blamed for his death.

Was Deeply Depressed

For many months MacDonald had been deeply depressed. After turning over his prime ministry to Baldwin in 1935, MacDonald had served as lord president of the council. Last May, when Baldwin retired, MacDonald left public life.

His death was of no political importance and it was as an old statesman that he was mourned. He continued in a sort of shadow leadership of the National Labor party—a handful of right wing Labor men who support the coalition government and are regarded as bitter enemies by Labor party men generally.

He died in London on November 9th.

It is my determination to pursue a policy of peace and to adopt every practicable measure to avoid involvement in war."—Pres. Roosevelt.

What Is Practicable?

"It is my determination to pursue a policy of peace and to adopt every practicable measure to avoid involvement in war."—Pres. Roosevelt.

No Use for Women

Hildegard was angered because some girls clad as Greek dancers were sent out to greet him and his dictator pal, Mussolini.

Der Fuehrer never did find women a necessary part of his life, but he might at least let Benito have a little fun.

READ

In the Oct. Nov.